

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гегель Г., Філософія права. М. «Наука» 1990. 524 с.
2. Маляренко В. Реформа прокуратури: мета і засоби. ЮВУ. 2016 р. № 22. С. 20–30.
3. Корню П. Реформа прокуратури України. Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 2–3 жовтня 2006 року). К.: НАПУ. С. 19–22.
4. Висновки Європейської комісії «За демократію і право» від 13.10.2006 р. Бюлетень законодавства і юридичної практики України., К. Юрінком Інтер. 2009, 256 с.
5. Сухонос В. Місце прокуратури серед гілок влади в Україні і за кордоном. Вісник прокуратури. 2007. № 10. С. 71–79.
6. Швімер П. Визначення місця прокуратури серед гілок влади. Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2–3 жовтня 2006 р.). К.: НАПУ. С. 11.
7. Добринін А. Функції прокуратури з американської точки зору. Законність. 1998 р., № 2. С. 23–24.
8. Про внесення змін до Конституції стосовно прокуратури: висновок Венеціанської комісії на проект закону України. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2009 р. № 12. С. 251
9. Гришин Ю.А. Про статус прокурора на стадії досудового розслідування в реформованому кримінальному процесі. Актуальні проблеми реформування кримінального процесуального законодавства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Є. Дідоренка. 2012р. С. 98.
10. Корж В. Новий кримінальний процесуальний кодекс України: проблеми впровадження в практичну діяльність. Вісник прокуратури. 2012. № 10. С. 79–89.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар у 2-х томах / О. Бандурко, Є. Блажівський, Є. Бурдоль та ін.; заг. ред. В.Я. Тація. К. Право, 2012 р. Т. 1. С. 120.
12. Руденко М. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як нова функція прокуратури України: поняття, зміст і структура. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2014 р. № 1. С. 160–168.
13. Маляренко В. Реформа прокуратури: мета і засоби. ЮВУ. 2016 р. № 22. С. 20–30.
14. Грицаєнко Л.Р. Прокуратура в країнах Європи: навчальний посібник. Київ: Біноватор. 2006. 400 с.
15. Грицаєнко Л.Р. Прокурорська діяльність в Україні та зарубіжних країнах: вибрані наукові праці. Київ: Юрид. літ-ра, 2013. 395 с.
16. Грицаєнко Л.Р. Прокурорська діяльність в Україні в світлі сучасного світового досвіду: монографія. Вінниця: ДП «ДКФ». 2009. 576 с.

УДК 347.965.6

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ У ДИСЦИПЛІНАРНІЙ СПРАВІ ЯК ОДНА ІЗ СТАДІЙ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ВІДНОСНО АДВОКАТА

MAKING A DECISION IN A DISCIPLINARY CASE AS ONE OF THE STAGES OF DISCIPLINARY PROCEEDINGS AGAINST A LAWYER

Заборовський В.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету*

Манзюк В.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Ужгородського національного університету*

У статті розкривається правова природа стадії прийняття рішення у дисциплінарній справі відносно адвоката. Звертається увага на наявні недоліки і прогалини правового регулювання вказаної стадії та пропонуються можливі шляхи їх усунення. Робиться висновок, що український законодавець повинен детальніше визначити повноваження дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за результатами розгляду дисциплінарного провадження відносно адвоката, зокрема, щодо можливих випадків закриття такого провадження.

Ключові слова: адвокат, адвокатська діяльність, дисциплінарна відповідальність адвоката, прийняття рішення у дисциплінарній справі.

В статье раскрывается правовая природа стадии принятия решения по дисциплинарному делу в отношении адвоката. Обращается внимание на имеющиеся недостатки и пробелы правового регулирования указанной стадии и предлагаются возможные пути их устранения. Делается вывод, что украинский законодатель должен более детально определить полномочия дисциплинарной палаты квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры по результатам рассмотрения дисциплинарного производства в отношении адвоката, в частности, возможных случаев закрытия такого производства.

Ключевые слова: адвокат, адвокатская деятельность, дисциплинарная ответственность адвоката, принятие решения по дисциплинарному делу.

In this article explores the legal nature of the stage of deciding on a disciplinary case against a lawyer. Attention is drawn to the existing shortcomings and gaps in the legal regulation of this stage and suggests possible ways to eliminate them. It is concluded that the Ukrainian legislator should define in more detail the powers of the disciplinary chamber of the Qualification and Disciplinary Commission of the Bar on the results of considering the disciplinary proceedings against the lawyer, in particular, the possible cases of closure of such proceedings.

Key words: lawyer, advocacy, disciplinary liability of the lawyer, decision-making on disciplinary matters.

Актуальність теми. Предметом нашого наукового дослідження неодноразово була правова природа дисциплінарної відповідальності адвоката в цілому [1; 2; 3, с. 584-614], і процедури притягнення його до відповідальності зокрема.

В контексті даного дослідження одним з найактуальніших питань – є з'ясування сутності стадій дисциплінарного провадження відносно адвоката. Водночас, здійснивши комплексний аналіз правової природи таких основних стадій

дисциплінарного провадження відносно адвоката, як: провадження перевірки відомостей про дисциплінарний проступок адвоката [4], порушення дисциплінарної справи [4], розгляд дисциплінарної справи [6], а також такої факультативної – оскарження рішення у дисциплінарній справі [7], поза нашою увагою залишилась така завершальна стадія, як прийняття рішення у дисциплінарній справі.

Актуальність даної теми проявляється, по-перше, в необхідності комплексного дослідження сутності всіх стадій дисциплінарного провадження відносно адвоката, по-друге, в тому, що стадія прийняття рішення по справі є завершальною стадією процедури притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, а наявність суттєвих недоліків правового регулювання, зокрема, що стосується детального визначення повноважень дисциплінарної палати КДКА, може фактично повністю нівелювати призначення всієї процедури притягнення його до такої відповідальності.

Аналіз наукових публікацій. Теоретико-правові і практичні проблеми визначення сутності процедури притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, в тому числі і стадії прийняття рішення у дисциплінарній справі, була предметом досліджень ряду науковців. Серед яких, які досліджували окремі аспекти даної проблеми, доцільно виокремити праці В.К. Аулова, Ю.П. Гармаєва, М.М. Дорфмана, Ю.С. Кручиніна, А.С. Савича, Ю.М. Туганова, Д.П. Фіолєвського та інших.

Метою даної статті є дослідження сутності стадії прийняття рішення у дисциплінарній справі відносно адвоката. Основними завданнями є: розкриття правової природи та значення стадії прийняття рішення у дисциплінарній справі; аналіз норм національного та зарубіжного законодавства, що регулюють це питання; дослідження повноважень дисциплінарної палати КДКА за результатами розгляду дисциплінарного провадження відносно адвоката, та подальше виявлення недоліків та прогалин правового регулювання, що стосуються такої стадії дисциплінарного провадження, як прийняття рішення у дисциплінарній справі.

Виклад основного матеріалу. Завершальною стадією дисциплінарного провадження, відповідно до ст. 37 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [8], є стадія прийняття рішення у дисциплінарній справі. Так, ч. 1 ст. 41 цього Закону передбачено, що за результатами розгляду дисциплінарної справи дисциплінарна палата КДКА приймає рішення про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку і застосування до нього дисциплінарного стягнення або про закриття дисциплінарної справи. Передбачаючи можливість винесення таких двох видів рішень (про закриття дисциплінарної справи або ж про застосування до адвоката дисциплінарного стягнення), український законодавець не конкретизує повноваження дисциплінарної палати щодо їх прийняття.

Слушною в такому випадку була норма п. 36 попереднього Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури [9], за якою дисциплінарна палата могла закрити дисциплінарну справу, якщо під час розгляду справи переконалась у необґрунтованості притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності чи в недоцільності накладення на нього дисциплінарного стягнення за вчинений ним проступок, або визнала, що вчинене виходило за межі дисциплінарної відповідальності адвоката.

На нашу думку, з метою недопущення зловживання дисциплінарними палатами своїми повноваженнями потрібно чітко визначити перелік випадків, коли дисциплінарну справу відносно адвоката може бути закрито. В такому разі, вважаємо, що заслугове на увагу позиція російського законодавця, який в ч. 1 ст. 25 Кодексу професійної етики адвоката [10] досить детально визначає повноваження Ради адвокатської палати суб'єкта РФ

(органу, який розглядає дисциплінарну справу відносно адвоката по суті). Отже зазначається, що вказаний орган має право прийняти згідно дисциплінарного провадження низку певних рішень. Ми визначимо і проаналізуємо деякі з них в цій статті.

1. Рішення про наявність в діях (бездіяльності) адвоката порушення норм законодавства про адвокатську діяльність і адвокатуру та (або) Кодексу професійної етики, про невиконання або неналежне виконання ним своїх обов'язків перед довірительом або адвокатською палатою і про застосування до адвоката засобів дисциплінарної відповідальності.

2. Рішення про закриття дисциплінарного провадження щодо адвоката внаслідок відсутності в його діях (бездіяльності) порушення норм законодавства про адвокатську діяльність і адвокатуру та (або) Кодексу професійної етики адвоката.

3. Рішення про закриття дисциплінарного провадження внаслідок наявності раніше прийнятого висновку кваліфікаційної комісії та рішення Ради тієї чи іншої адвокатської палати з провадження з тими ж учасниками, з того ж предмета і підстави. Якщо таку обставину буде встановлено на стадії порушення дисциплінарної справи, то має прийматися рішення про відмову в порушенні дисциплінарної справи, а якщо на стадії прийняття рішення – про закриття дисциплінарної справи.

4. Рішення про закриття дисциплінарного провадження внаслідок відкликання скарги, подання, звернення або примирення особи, яка подала скаргу, і адвоката.

Щодо українського законодавства, то відповідно до ч. 2 ст. 53 Правил адвокатської етики [11], під час виникнення конфлікту між адвокатами кожен з них за можливості має вжити заходи мирного врегулювання такого конфлікту. Ми вважаємо, що такі норми українського законодавця мають право на існування, оскільки вони передбачають можливість врегулювання конфліктних ситуацій мирним шляхом. До того ж, ми переконані в необхідності закріплення в національному законодавстві норм, які б визначали процедуру примирення адвоката не тільки з іншим адвокатом, а й з іншими особами.

Але застосування такої підстави для закриття дисциплінарного провадження повинно відбуватися з певним обмеженням. На нашу думку, дисциплінарна палата КДКА вправі приймати рішення про закриття дисциплінарного провадження відносно адвоката у зв'язку з його примиренням із заявником (скаржником) лише у випадку, якщо протиправними діями адвоката шкода була заподіяна виключно інтересам такого заявника (скаржника). В тому разі, якщо протиправними діями адвоката, які містять ознаки дисциплінарного проступку була заподіяна шкода не тільки інтересам заявника (скаржника), а й інтересам адвокатури в цілому, то застосування такої підстави для закриття дисциплінарного провадження повинно бути неприпустимим. В цьому випадку, примирення адвоката з вказаними особами повинно розглядатися тільки як обставина, яка пом'якшує його відповідальність.

Таку ж позицію має і А.С. Савич, який вважає «принципово неправильним припинення дисциплінарної справи лише на підставі волевиявлення заявника та відкликання ним своєї скарги. Крім інтересу заявника існує ще й інтерес адвокатської спільноти з підтримання необхідного рівня дисципліни серед своїх членів. У разі припинення дисциплінарного провадження, виходить, що адвокатська спільнота ніяк не реагує на нанесення їй репутаційної шкоди, не дає ніякої етичної оцінки неправомірній поведінці свого члена» [12].

5. Рішення про направлення дисциплінарного провадження кваліфікаційній комісії для нового розгляду. У п. 7.7 Регламенту кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону [13] та п. 40 Положення про порядок розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката [14] одним з ви-

падків, коли розгляд дисциплінарної справи може бути відкладений або зупинений, вказана необхідність проведення додаткової комісійної перевірки. Виходячи з цього, вважаємо, що українським законодавцем повинна бути закріплена норма, за якою в особливо складних випадках, коли є потреба у проведенні додаткової комісійної перевірки, дисциплінарна палата повинна наділятися повноваженням щодо прийняття рішення про проведення такої перевірки, доручивши її реалізацію трьом членам даної палати. До того ж строк, протягом якого буде здійснюватися така додаткова перевірка (на нашу думку, вона повинна здійснюватися в межах 15-денного строку), не повинен враховуватися до загального строку розгляду дисциплінарної справи.

6. Рішення про закриття дисциплінарного провадження внаслідок закінчення строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності, якщо це було виявлено в ході розгляду справи Радою адвокатської палати або кваліфікаційною комісією. Під час застосування вказаної підстави дисциплінарна палата КДКА повинна врахувати те, що її застосування можливе тільки у разі вирішення питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за вчинене ним діяння, яке містить ознаки дисциплінарного проступку. У тому разі, якщо у діяннях адвоката відсутні ознаки дисциплінарного проступку, дисциплінарна палата не повинна вирішувати питання про застосування вищевказаних строків, а повинна вирішувати питання по суті, а саме: приймати рішення про відмову у відкритті дисциплінарного провадження (про закриття дисциплінарного провадження) через відсутність у діяннях адвоката порушення норм законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, порушення Правил адвокатської етики тощо. З таких же позицій виходить і ВКДКА, яка в своєму рішенні № І-021/2014 від 24 січня 2014 року [15] вказує на те, що використання норми про закінчення строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності можливе лише у разі вирішення питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за поведінку, яка є підставою для такої відповідальності.

Щодо чинного національного законодавства, то строк застосування засобів дисциплінарної відповідальності передбачений ч. 2 ст. 35 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», за якою адвокат може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності протягом року з дня вчинення дисциплінарного проступку. П. 34 Попереднього Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури [9] передбачалося, що дисциплінарне стягнення до адвоката застосовувалося безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше як через місяць з дня його виявлення, не рахуючи часу хвороби адвоката або перебування його у відпустці. Вказувалося на те, що дисциплінарне стягнення не могло бути накладене пізніше ніж через шість місяців з дня вчинення проступку. Отже українським законодавцем було змінено ставлення щодо застосування вищевказаних строків, а саме – було збільшено строк застосування засобів дисциплінарної відповідальності з дня вчинення проступку до одного року, а строк, який обчислювався з дня його виявлення, взагалі було вилучено.

Щодо законодавства інших країн, то і в них прослідковується різне ставлення щодо порядку реалізації вищевказаних строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності відносно адвоката. Так, в Російській Федерації зазначені строки передбачені ч. 5 ст. 18 Кодексу професійної етики адвоката, яка вказує на те, що засоби дисциплінарної відповідальності можуть бути застосовані до адвоката не пізніше шести місяців з дня виявлення проступку, не рахуючи часу хвороби адвоката, знаходження його у відпустці. Засоби дисциплінарної відповідальності можуть бути застосовані до адвоката, якщо з моменту вчинення ним порушення минуло не більше одного року, а за умови тривалого порушення – з моменту його припинення.

Щодо республіки Армєнія, то за ст. 22 Закону «Про адвокатську діяльність» від 18 червня 1998 року [16] не допускається притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності після сплину трьох місяців з дня виявлення порушення. За законодавством Республіки Білорусь дисциплінарне стягнення застосовується не пізніше одного місяця з дня виявлення дисциплінарного проступку адвоката, не рахуючи періоду тимчасової непрацездатності адвоката або перебування його у відпустці. Також вказується на те, що дисциплінарне провадження підлягає припиненню, якщо з моменту вчинення дисциплінарного проступку минуло шість місяців, не рахуючи періоду тимчасової непрацездатності адвоката, перебування його у відпустці, часу перебування справи у дисциплінарному провадженні, а за результатами перевірки, проведеної компетентними державними органами або іншими організаціями, – якщо з моменту вчинення дисциплінарного проступку минуло два роки (ч. 1, 2 ст. 23 Закону Республіки Білорусь «Про адвокатуру і адвокатську діяльність в Республіці Білорусь» [17]).

Тривалі строки застосування засобів дисциплінарної відповідальності до адвоката передбачені за законодавством Австрійської Республіки. Так, параграфом 2 Розділу І (Загальні положення) Федерального закону «Про дисциплінарний закон адвокатів і стажерів адвокатів» від 28 червня 1990 року [18] передбачено, що строк давності притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності складає один рік з моменту відкриття палатою адвокатів дисциплінарного провадження відносно адвоката та п'ять років з моменту вчинення проступку. До того ж потрібно врахувати й те, що на відміну від українського законодавства, австрійське передбачає можливість подавати скарги на дії адвоката не тільки будь-яким особам, але ще й анонімно. Викликає певний інтерес і положення ст. 35 Кодексу професійної поведінки адвокатів Міжнародного кримінального суду [19], за яким, право на подання скарги на неправомірну поведінку адвоката діє протягом п'яти років після припинення дії домовленості на представництво.

Потрібно звернути увагу на те, що деякі науковці вказують на можливі негативні наслідки закріплення законодавцем строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності щодо адвоката (насамперед, через можливі шляхи зловживання для ухилення від такої відповідальності), та наголошують на необхідності виключити ці норми із законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність. Так, Ю.П. Гармаєв, аналізуючи положення про строки застосування засобів дисциплінарної відповідальності, вказує «на закладені можливості для різного роду зловживань і способів ухилення від відповідальності. Справа в тому, що на практиці сама процедура дисциплінарного провадження часто займає досить тривалий час. Досить затягнути терміни розгляду, наприклад, виїздом у відрядження, і будь-яке рішення про покарання адвоката за межами зазначених строків буде формально неправомірним» [20].

Подібної точки зору дотримується і Ю.С. Кручинін, який, аналізуючи положення згадуваної ч. 5 ст. 18 Кодексу професійної етики адвоката, зазначає, що «було б правильніше виключити дану норму, оскільки в дисциплінарній практиці адвокатських палат суб'єктів Російської Федерації виникають ситуації, коли дисциплінарне провадження відкладається з причин, визнаних Кваліфікаційною комісією чи Радою поважними (такими, наприклад, як розгляд цивільної справи за позовом адвоката до заявника, або розгляд по відношенню адвоката кримінальної справи) і в період відкладення розгляду дисциплінарної справи термін притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності може сплинути» [21, с. 23].

На нашу думку, кожна з вказаних позицій науковців має право на існування, проте ми переконані в необхідності законодавчого закріплення граничних строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності адвока-

та. Слушною в даному випадку є думка В.К. Аулова, який вказує на те, що «всі перераховані норми, які регулюють терміни притягнення до дисциплінарної відповідальності, за своєю правовою природою не є реабілітуючими, проте, встановивши їх, законодавець виходив з можливості звільнення особи від відповідальності, обмежуючи розумним строком період невизначеності положення правопорушника та органів публічної влади, покликаних здійснювати в установленому законом порядку притягнення особи до відповідальності. Такий підхід гарантує одночасне дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина та інтересів держави, означаючи, що закінчення строку давності притягнення до відповідальності є обставиною, що виключає притягнення особи до відповідальності за вчинене правопорушення» [22, с. 27]. Ми повністю підтримуємо вказану думку автора і вважаємо, що встановлення таких граничних строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності щодо адвоката буде виконувати тільки роль додаткової гарантії незалежності його професійної діяльності.

Слушною в даному випадку є і думка М.М. Дорфмана, який, вказуючи на відсутність терміну давності при дисциплінарних порушеннях, що вчиняються адвокатами за законодавством Держави Ізраїль, зазначає, що такий стан речей «створює всілякі складності під час розгляду дисциплінарних справ». Так, наприклад, ізраїльські адвокати зобов'язані зберігати документи, передані їм клієнтами, протягом п'яти років після закінчення справи. Якщо ж скарга на дії адвоката подається по закінченні 7-10 років, то в таких випадках багато документів просто не збереглися і, природно, вести дисциплінарне провадження в такій ситуації дуже непросто, я б навіть сказав практично не представляється можливим» [23, с. 149].

Щодо конкретних строків застосування засобів дисциплінарної відповідальності щодо адвоката, то вважаємо, що такими мають бути шість місяців з дня виявлення дисциплінарного проступку та один рік з моменту його вчинення. Водночас до строку в один рік з моменту його вчинення не повинен включатися й строк розгляду дисциплінарної справи (з метою усунення можливих зловживань, насамперед з боку КДКА).

7. Рішення про закриття дисциплінарного провадження внаслідок малозначності вчиненого адвокатом проступку з вказівкою адвокату на допущене порушення. Такий випадок отримав своє розкриття в ч. 2 ст. 18 Кодексу професійної етики адвоката, за якою не може тягнути за собою застосування заходів дисциплінарної відповідальності дія (бездіяльність) адвоката, яка формально містить ознаки порушення вимог законодавства про адвокатську діяльність і адвокатуру та цього Кодексу, проте в силу малозначності не принижує честь і гідність адвоката, не применшує авторитет адвокатури. Слід звернути увагу на те, що вже згадуваний п. 36 попереднього Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури [9] також надавав можливість

дисциплінарній палаті закривати дисциплінарну справу, якщо під час розгляду справи вона переконалася у недоцільності накладення на адвоката дисциплінарного стягнення за вчинений ним проступок. Ми вважаємо доцільним існування такої норми і в чинному національному законодавстві, оскільки вона надає можливість звернути увагу адвоката на вчинене ним правопорушення без застосування до нього засобів дисциплінарного впливу. На нашу думку, такий випадок закриття дисциплінарного провадження відносно адвоката повинен застосовуватися тільки за вчинення ним дрібного дисциплінарного проступку, який не завдав шкоди інтересам ані його клієнта, ані адвокатури в цілому, та за наявності однієї або декількох пом'якшуючих обставин.

8. Рішення про закриття дисциплінарного провадження внаслідок виявлення в ході розгляду Радою або комісією відсутності допустимого приводу для порушення дисциплінарного провадження. Враховуючи те, що ч. 1 ст. 36 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» український законодавець, встановив відкритий перелік приводів для порушення дисциплінарного провадження, то можна дійти висновку, що чинне національне законодавство не передбачає можливості закриття дисциплінарного провадження за такою підставою. Неодноразово у своїх публікаціях ми звертали увагу на те, що такий перелік приводів для порушення дисциплінарного провадження, повинен бути чітко визначеним (вичерпним) [24, с. 30; 25, с. 49; 3, с. 755]. А тому звернення особи, яка не буде зазначена в такому переліку, із заявою (скаргою) щодо протиправної, на її думку, поведінки адвоката, повинно розглядатися як недопустимий привід для порушення дисциплінарного провадження відносно адвоката. В разі встановлення такої обставини повинно прийматися рішення про відмову у відкритті дисциплінарного провадження, а якщо це буде встановлено вже під час розгляду такого провадження – рішення про закриття дисциплінарної справи.

Висновки. Враховуючи вищевказане, вважаємо, що український законодавець повинен більш детально визначити повноваження дисциплінарної палати КДКА за результатами розгляду дисциплінарного провадження відносно адвоката, зокрема, щодо можливих випадків закриття такого провадження, шляхом встановлення переліку випадків та умов для реалізації такого повноваження. На підставі досвіду зарубіжних країн, допускаючи можливі негативні наслідки такого положення, все ж вважаємо за доцільне існування можливості закриття вказаного провадження внаслідок закінчення строків застосування дисциплінарних стягнень щодо нього (насамперед задля обмеження розумним строком періоду невизначеності становища правопорушника). На нашу думку, такими строками мають бути 6 місяців з дня виявлення дисциплінарного проступку та 1 рік з моменту його вчинення (з метою усунення можливих зловживань, зокрема з боку КДКА, до нього не повинен зараховуватися строк розгляду дисциплінарної справи).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Заборовський В.В. Дисциплінарна відповідальність адвоката: поняття та види. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 4 С. 92–95. URL: http://pap.in.ua/4_2014/4_2014.pdf (дата звернення: 25.06.2018).
2. Заборовський В.В. Понятие и виды дисциплинарной ответственности адвоката по законодательству Украины и Российской Федерации. Вестник Омского университета. Серия «Право». 2014. № 4 (41). С. 174–178.
3. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
4. Заборовський В.В. Перевірка відомостей про дисциплінарний проступок адвоката як початкова стадія дисциплінарного провадження щодо адвоката. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. Вип. 30. Т. 2. С. 173–178.
5. Заборовський В.В. Порушення дисциплінарної справи як одна з основних стадій дисциплінарного провадження відносно адвоката. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 4. С. 308-311. URL: http://pap.in.ua/4_2017/93.pdf (дата звернення: 25.06.2018)
6. Заборовський В.В. Розгляд дисциплінарної справи як одна зі стадій дисциплінарного провадження відносно адвоката. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 1. С. 351–354. URL: http://pap.in.ua/1_2018/105.pdf (дата звернення: 25.06.2018).
7. Заборовський В.В. Оскарження рішення у дисциплінарній справі як факультативна стадія дисциплінарного провадження відносно адвоката. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». 2017. Вип. 46. Т. 2. С. 142–147.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 17.

9. Про Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури: Указ Президента України від 05 травня 1993 р. № 155/93 (втратив чинність). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155/93> (дата звернення: 25.06.2018).
10. Кодекс профессиональной этики адвоката, принят Первым Всероссийским съездом адвокатов 31 января 2003 года. URL: http://www.frapf.ru/documents/normative_acts/1059/ (дата звернення: 25.06.2018)
11. Правила адвокатської етики, затвержені Звітньо-виборним з'їздом адвокатів України від 9 червня 2017 року. URL: <http://vkdk.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskoiEtiki2017.pdf> (дата звернення: 25.06.2018)
12. Савич А.С. Каждый адвокат обязан быть приличным человеком! Новая адвокатская газета. 2012. № 18 (131). URL: <http://www.advgazeta.ru/arch/131/931> (дата звернення: 25.06.2018).
13. Про затвердження у новій редакції Регламенту кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону: рішення ПАУ від 17 грудня 2013 р. № 268. URL: http://search.ligazakon.ua/_doc2.nsf/link1/MUS21753.html (дата звернення: 25.06.2018).
14. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затвержене рішенням ПАУ від 30 серпня 2014 року № 120. URL: <http://vkdk.org/wp-content/uploads/2016/07/151.pdf> (дата звернення: 25.06.2018).
15. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 24 січня 2014 р. № І-021/2014 URL: <http://vkdk.org/rishennya-i-0212014/> (дата звернення: 25.06.2018)
16. Об адвокатуре: Закон Республики Армения от 14 декабря 2004 года. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=2255&lang=rus> (дата звернення: 25.06.2018).
17. Об адвокатуре и адвокатской деятельности в Республике Беларусь: Закон Республики Беларусь от 30 декабря 2011 г. № 334 3. URL: <http://www.minjust.by/dfiles/1474252545.doc> (дата звернення: 25.06.2018)
18. Das Disziplinarrecht der Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter (Disziplinarstatut für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter – DSt): Bundesgesetz vom 28 Juni 1990. URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002940> (дата звернення: 25.06.2018).
19. Кодекс професійної поведінки адвокатів, затверджений Резолюцією ICC ASP/4/Res.1, прийнятою на 3-му пленарному засіданні 02 грудня 2005 року Асамблеєю держав-учасників Римського статуту Міжнародного кримінального суду. URL: http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/BD397ECF-8CA8-44EF-92C6-AB4BEBD55BE2/140125/ICCASP432Res1_Russian.pdf (дата звернення: 25.06.2018)
20. Гармаев Ю.П. Комментарий к кодексу профессиональной этики адвоката. Подготовлен для системы Консультант Плюс. 2005. URL: <http://www.advpalatakem.ru/newsite/pretender/005.php> (дата звернення: 25.06.2018)
21. Кручинин Ю.С. Проблемы в регулировании отдельных вопросов дисциплинарного разбирательства в отношении адвокатов. Адвокатская практика. 2010. № 5. С. 19–23.
22. Аулов В.К., Туганов Ю.Н. Пресекальные сроки дисциплинарной ответственности судей как антикоррупционная предпосылка. Российский судья. 2010. № 10. С.24–29.
23. Дорфман М.М. Дисциплинарное производство в отношении адвокатов – опыт израильской коллегии адвокатов. Право и политика. 2006. № 3. С. 147–151.
24. Заборовський В.В. Деякі проблемні аспекти ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність адвоката. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». 2014. Вип. 28. Т. 2. С. 27–31. (стаття, фахове видання).
25. Заборовский В.В. Поводы для возбуждения дисциплинарного производства в отношении адвоката по законодательству Украины. Евразийская адвокатура. 2014. № 6 (13). С. 45–50.

УДК 347.633.1+347.9

ЕВОЛЮЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

EVOLUTION OF A CONSTITUTIONAL RIGHT TO A HUMAN RIGHTS RESEARCH

Крушніцька О.В.,

*аспірант кафедри процесуального права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

У статті розглянуто значення, роль та співвідношення юридичної допомоги, правової допомоги та правничої допомоги, а також узгальнено еволюцію дослідження вказаних понять, враховуючи конституційні зміни та прийняття окремих нормативно-правових актів.

Ключові слова: юридична допомога, правова допомога, правнича допомога, захист, юридичні послуги.

В статье рассмотрены значение, роль и соотношение юридической помощи, правовой помощи и юридической помощи, а также обобщена эволюция исследованных понятий, учитывая конституционные изменения и принятие отдельных нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: юридическая помощь, правовая помощь, юридическая помощь, защита, юридические услуги.

The article deals with the significance, role and ratio of legal assistance, legal aid and legal assistance, as well as the evolution of the research of these concepts, taking into account cortical changes and the adoption of separate legal acts.

Key words: legal assistance, legal aid, legal aid, protection, legal services.

Постановка проблеми. Основний Закон нашої країни задекларував право кожного на правову допомогу. Однак інші нормативно-правові акти поряд із правовою допомогою вживають схожі терміни: «юридична допомога», «юридична послуга», «захист». Використовуючи зазначені терміни, науковці та практики юридичної сфери часто ототожнюють їх, не з'ясовуючи змісту кожного. Такий підхід хибно змінює уявлення щодо цілісності системи

правової допомоги, окресленої законодавчим регулюванням її надання та забезпечення.

Актуальність нашого дослідження також полягає у тому, що реальний захист права на юридичну допомогу громадянам завжди належав до найгостріших проблем української дійсності. Упродовж останніх років це питання є предметом серйозного наукового аналізу. Конституційне прагнення розвивати і зміцнювати демократичну